

KVINNEPREST I BRYTNINGSTID

Helga 19-20 mars 2011 ble en historisk hendelse i Den norske kirke markert i Hamar med stor deltakelse av kirkeledere fra inn-og utland, teologiske lærere, politiske topper og aktive menighetsfolk. 19.mars var nemlig på dagen 50 år siden den første kvinne ble ordinert til prest i landet vårt. Hun het Ingrid Bjerkås og ble ordinert av biskop Kristian Schjelderup i Vang kirke, like ved Hamar. Få år tidligere, i 1956 hadde våre myndigheter åpnet adgang til ordinasjon av kvinner. Ikke uten heftig strid, slik biskop Schjelderup hentyder til i talen til ordinanden:»Du som er vårt lands første kvinnelige prest vil møte meget kritikk, uvilje og bevisst motstand og avvisning fra dem du gjerne skulle stått sammen med i arbeidet. Tap da ikke motet. La Jesus Kristus fra din ordinasjonsdag av lyse for deg, så du ikke går trett eller blir motløs».

I årtier både før og etter den 19.mars 1961 ble det skrevet bøker om problemet kvinnelige prester, tidsskrifter og aviser bragte fyldige artikler om spørsmålet både for imot. Fagteologene hadde ulike syn, og alle og enhver følte seg meningsberettiget i saken. Det kunne oppstå diskusjoner i selskaper, i lunchpauser, på venteværelser, kort sagt overalt hvor folk møttes. Holdningen til kvinnelig prestedtjeneste var i årevis ett av testspørsmålene ved bispevalg eller annen sentral kirkelig stilling. Allerede da vi i starten på studiet pugget greske gloser, kunne det oppstå heftig debatt hvis en av jentene røpet at hun tenkte å bli prest. Saken engasjerte og provoserte og var spesielt intens i 60-årene da flere kvinner våget seg inn i kryssilden.

Undertegnede var ferdig kandidat høsten 1968, var gift med en teolog som hele livet har arbeidet i skoleverket ,og vi hadde samme høst fått vårt første barn. Jeg søkte på stillinger, men fikk enten søknaden i retur eller ble rangert så langt ned på søkerlisten at jeg aldri kom i betraktning. De tre biskopene som den gang var villig til å ordinere kvinner ble kontaktet, og de pekte ut stillinger som vi søkte på. I Tromsø fikk vi hver vår stilling, som lektor og som stiftskapellan ved bispekontoret, og startet sommeren 1969. Alt var nytt og spennende, men vår lille familie ble godt mottatt og vi fikk raskt venner i byen.

Jeg ble altså den 7.kvinneordinerte prest i landet, og det gikk ikke for seg uten stor ståhei. Det medførte mye skriveri i avisene, og Dagsrevyen var tilstede på ordinasjonsdagen. Tromsø domkirke var fullsatt, og det kom en mengde hilsener og blomster fra familie og venner, fra kjent og ukjent, og en vakker tilstelning på kvelden som bispeparet var vertskap for.

Biskop Monrad Norderval ønsket å ordinere lektoren samtidig med meg fordi det var mangel på vikarer, og skolemannen hadde jo som regel fri i helgene. Biskopen hadde dyptpløyende samtaler med oss , ordinasjonsdagen ble en stor og god opplevelse , og den ga utrustning til tjeneste.

Jeg vokste opp i et kristent hjem på Sildnes i Sevik skolekrets, Sønedeled kommune den gang og jeg vanket med familien på Bedehuset så langt jeg kan huske tilbake. Mine foreldre, Solveig og Erling Kristensen var unge og sterke, og i barndomshjemmet var det mye

overskudd og glede. Sildnes har i alle år vært det gode sted å komme tilbake til fordi minnene er positive, og vi søsken har godt forhold til hverandre og møtes i hus og hytter flere ganger i året.

Som 15 åring ble jeg med i Suttungbevegelsen, bodde hos Ingeborg Refling Hagen og arbeidet for henne, samtidig som jeg etterhvert begynte videre skolegang. Det var i dette miljøet troens liv ble utdypet og bevisstgjort. Vi ble inspirert til å lære mer og til å gripe mulighetene som lå foran oss. Vi var mange fra dette miljøet som ga oss i kast med studier, og som har hatt glede av utdannelsen.

Vel, jeg ble altså tilknyttet bispekontoret, og da jeg åpnet posten der utover høsten, innløp det flere vedtak fra menighetsråd rundt om i Troms og Finnmark med beskjed om at kvinnelig prestevikar var uønsket.

Det var ofte både prester og andre menighetsledere innom kontoret, og det ble avholdt masse møter der. Jeg var som regel sekretær for disse, og fikk ganske godt innblikk i hva de jobbet med rundt omkring, og at det oppsto problemer rett som det var. I ettertid ser jeg at dette var lærerikt, selv om jeg dengang ikke så verdien i det.

Jeg ønsket å forkynne. Jeg ønsket å være nær folk som trengte støtte. Derfor var jeg med i flere misjons- og humanitære foreninger, og var fast andaktholder i disse, jeg talte i de fleste dissenterkirkene og en sjelden gang i Den norske kirke, og var leder for en stor søndagsskole i Domkirken. I perioder hadde jeg konfirmantundervisning og var med i domkirkens hjembesøksordning, jeg har vært studentprest og menighetsprest.

Men aller mest var jeg prest knyttet til sykehusene i byen, både det psykiatriske og alle de ulike somatiske, en tjeneste jeg satte stor pris på og hvor jeg fikk være prest på ordentlig. Det startet med at sykehuspreststillingen ble vakant ca ett år etter jeg hadde startet som stiftskapellan, og biskopen satte meg til å bestyre denne. Etterhvert fungerte jeg som sykehusprest i halv stilling ved siden av den faste sykehuspresten, et samarbeid som fungerte helt fint.

Universitetet i Tromsø skjøt fart i løpet de årene vi bodde i byen, og sykehusene var jo en del av dette. Tilflytningen til byen var stor.

Noe av det første jeg ble satt til av biskopen var å forberede årets prestemøte som gikk av stabelen tidlig på høsten: Bestille foredragsholdere, sted å være, sende ut invitasjon og program, ta imot påmeldingene osv alt det praktiske som en slik samling krever. Da møtet startet og biskopen hadde holdt sin velkomsttale, reiste en deltaker seg og ba om at det ble holdt avstemning om den kvinnelige skulle få delta eller ikke. Biskopen svarte rolig: «Hun er en av oss. Her blir ingen avstemning».

Ved den samme anledning opplevde jeg at en av deltakerne ikke besvarte min utrakte hånd til hilsen! Det ble ikke siste gang. Folk viste sin mening på mange måter. Det hendte jeg ble stoppet av både kjent og ukjent på gata med ord som; «Mange er glad for at du er her. Bare hold ut!»

Det ble holdt andakter på flere steder på sykehusene, som regel med stor oppslutning den gang. Det hendte jeg ble forstyrret med rop om at kvinner skal tie i forsamlinger, og det

hendte at en i sin nidkjærhet kom bort og spurte om jeg ikke visste hva Paulus skriver om slike som meg. Jeg kan ikke huske at jeg mistet fatningen, selv om det kunne holde hardt. Det var leit nok at det ble uro i forsamlingslokalet, og at noen av de tilstedeværende tok til motmæle.

De læstadianske kristne var fine å møte enkeltvis, likeså alle andre kristne med et aktivt tros-og bønneliv. Men det gikk ut paroler fra ledelsen i de ulike organisasjoner om å ikke la seg betjene av en kvinnelig prest. Vi skulle pasifiseres og rase i hjel.

Redaktøren av menighetsbladet ba meg skrive en andakt, men trakk forespørselen tilbake ganske raskt. Grunnen var at den mest glitrende skribenten i bladet truet med å trekke seg hvis jeg fikk spalteplass. De hadde selvsagt ikke råd til å miste ham.

Arbeidsdagene gikk sin gang med oppturer og nedturer. Vi ble glad i folket der nord, både i dialekten og lynnet, og ikke minst humoren. Vi tok aktivt del i menighetslivet og hadde glede av dette. Men det var brytningstider og det virket stengt for meg å få virke som menighetsprest der nord.

Derfor søkte jeg stilling i Hamar og tiltrådte denne våren 1979, og her bor jeg fortsatt, i flere år nå som pensjonist.

I Hamar har jeg vært både residerende kapellan og sokneprest, og som domprost i vakanser også vært bispevikar. Har også fått prøve meg som sjømannsprest i to ulike vikariater. Men det var i menighetens tjeneste jeg trivdes best.

I løpet av 1980-årene skjedde store forandringer i holdningene til kvinnelige prester. Vi var blitt mange fler, vi hadde fått vise at vi duger, og teologisk forskning og kvinneforskning gikk i vår favør.

Langsomt har det ikke bare blitt aksept på kvinnelig prestatjeneste, men også glede over den. Alle våre teologiske utdanningssteder er idag åpne for kvinner, og alle biskopene ordinerer kvinner.

Det var nesten ikke til å tro at min studievenninne Rosemarie Køhn ble biskop i 1993 og startet sin gjerning i Hamar bispedømme. Hun var første kvinnelige biskop i Norden, til tross for at både Danmark og Sverige hadde kvinnelige prester fra og med 1948, altså 13 år tidligere enn her i landet.

Norsk Kvinnelig teologforening (stiftet i 1958) arrangerte også 25-årsjubileum for kvinnelig prestatjeneste i Norge, den gang med festgudstjeneste i Oslo domkirke hvor Rosemarie Køhn var predikant og jeg liturg. Vi to tok imot Kong Olav den femte som var tilstede i den overfylte kirken.

Det var også Kvinnelig teologforening som markerte 50-årsjubileet i Vang og Hamar i 2011, med seminar på Høgskolen lørdag 19. mars, og festgudstjeneste i Vang kirke søndag 20. mars. Menn og kvinner møtte fram meget tallrike. Vi opplever at vi står sammen i ydmykhet for Gud og i tjeneste for kirken.